

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ		
1. Датум и орган који је именовao комисију: На основу Одлуке Наставно-научног већа, а у складу са Статутом Факултета техничких наука, декан Факултета техничких наука проф. др Срђан Колаковић донео је решење број 012-199/45-2021 од 23. 06. 2022. године.		
2. Састав комисије у складу са <i>Правилима докторских студија Универзитета у Новом Саду</i> :		
1. Др Реба Дарко	редовни професор	Архитектонско-урбанистичко планирање, пројектовање и теорија, 25.02.2018.
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
Факултет техничких наука Нови Сад		Председник
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
2. Др Врачарић Милица	ванредни професор	Архитектонско-урбанистичко планирање, пројектовање и теорија, 25.09.2017.
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
Факултет техничких наука Нови Сад		Члан
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
3. Др Милинковић Александра	Доцент	Архитектонско-урбанистичко планирање, пројектовање и теорија, 01.12.2020.
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
Факултет техничких наука Нови Сад		Члан
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
4. Др Ђукић Александра	редовни професор	Урбанизам и просторно планирање, 19.11.2021.
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
Архитектонски факултет, Београд		Члан
установа у којој је запослен-а		функција у комисији
5. Др Кркљеш Милена	редовни професор	Архитектонско-урбанистичко планирање, пројектовање и теорија, 17.11.2021.
презиме и име	звање	ужа научна област и датум избора
Факултет техничких наука Нови Сад		Члан
установа у којој је запослен-а		функција у комисији

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: Дијана, Бранко, Бркљач</p> <p>2. Датум рођења, општина, држава: 28.мај 1986., Бачка Топола, Република Србија</p> <p>3. Назив факултета, назив претходно завршеног нивоа студија и стечени стручни/академски назив: Факултет техничких наука Нови Сад, мастер академске студије – Архитектура и урбанизам, мастер инжењер архитектуре</p> <p>4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија: школска 2013/2014. година, Докторске академске студије - Архитектура</p>
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
Утицај архитектонско-урбанистичких елемената на доживљај и формирање слике јавних простора
IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
Навести кратак садржај са назнаком броја страница, поглавља, слика, схема, графикона и сл.
<p>Докторска дисертација кандидаткиње Дијане Бркљач под насловом „Утицај архитектонско-урбанистичких елемената на доживљај и формирање слике јавних простора“ садржи укупно 11 поглавља, написана је на укупно 351 страни и структурирана на следећи начин:</p> <p>1. УВОД</p> <p>1.1 Предмет и проблем истраживања</p> <p>1.2 Преглед досадашњих истраживања</p> <p>1.3 Основне хипотезе и полазишта за рад</p> <p>1.4 Циљеви истраживања и очекивани резултати</p> <p>1.5 Примењене научне методе истраживања</p> <p>1.6 Структура рада</p> <p>2. ЈАВНИ ПРОСТОРИ ГРАДА</p> <p>2.1 Појам и дефиниције јавних простора</p> <p>2.2 Улога и функције јавних простора</p> <p>2.3 Поделе јавних простора</p> <p>2.3.1 Основни елементи урбане структуре у улози јавних простора</p> <p>2.4 Значај јавних простора</p> <p>2.5 Јавни живот и корисници јавног простора</p> <p>2.5.1 Јавни живот</p> <p>2.5.2 Веза јавног простора и корисника</p> <p>2.5.2.1 Типови активности у јавном простору</p> <p>2.5.3 Структура и различитост корисника</p> <p>2.6 Јавни простор у савременом тренутку</p> <p>3. АРХИТЕКТОНСКО-УРБАНИСТИЧКИ ЕЛЕМЕНТИ ЈАВНИХ ПРОСТОРА И ЊИХОВЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ</p> <p>3.1 Појам и дефиниције</p> <p>3.2 Подела архитектонско-урбанистичких елемената</p> <p>3.2.1 Објекти</p> <p>3.2.2 Партер</p> <p>3.2.3 Природни елементи</p> <p>3.2.4 Урбани мобилијар</p> <p>3.3 Карактеристике архитектонско-урбанистичких елемената јавних простора</p>

- 3.3.1 Карактеристике објеката који дефинишу јавни простор
 - 3.3.1.1 Просторне карактеристике објекта
 - 3.3.1.2 Физичко-морфолошке карактеристике објеката
 - 3.3.1.3 Функционалне карактеристике објеката
- 3.3.2 Карактеристике партера који дефинише јавни простор
 - 3.3.2.1 Просторне карактеристике партера
 - 3.3.2.2 Физичко-морфолошке карактеристике партера
 - 3.3.2.3 Функционалне карактеристике партера
- 3.3.3 Карактеристике природних елемената који дефинишу јавни простор
 - 3.3.3.1 Просторне карактеристике природних елемената
 - 3.3.3.2 Физичко-морфолошке карактеристике природних елемената
 - 3.3.3.3 Функционалне карактеристике природних елемената
- 3.3.4 Карактеристике урбаног мобилијара који дефинише јавни простор
 - 3.3.4.1 Просторне карактеристике урбаног мобилијара
 - 3.3.4.2 Физичко-морфолошке карактеристике урбаног мобилијара
 - 3.3.4.3 Функционалне карактеристике урбаног мобилијара

4. КВАЛИТЕТ ЈАВНОГ ПРОСТОРА

- 4.1 Значај квалитета јавног простора
- 4.2 Теоријске основе и ставови о квалитету јавног простора
- 4.3 Аспекти квалитета јавних простора условљени архитектонско – урбанистичким елементима
- 4.4 Фактори квалитета јавних простора
 - 4.4.1 Фактори квалитета који доприносе просторно–физичким аспектима јавних простора
 - 4.4.1.1 Физичка артикулација
 - 4.4.1.2 Уређеност
 - 4.4.1.3 Одржаност
 - 4.4.2 Фактори квалитета који доприносе функционалним аспектима јавних простора
 - 4.4.2.1 Мултифункционалност
 - 4.4.2.2 Адаптабилност
 - 4.4.2.3 Удобност
 - 4.4.2.4 Приступачност
 - 4.4.2.5 Безбедност
 - 4.4.3 Фактори квалитета који доприносе опажајним аспектима јавних простора
 - 4.4.3.1 Атрактивност
 - 4.4.3.2 Препознатљивост
 - 4.4.3.3 Сагледивост
 - 4.4.3.4 Читљивост
 - 4.4.3.5 Посећеност
- 4.5 Међузависност фактора квалитета и архитектонско-урбанистичких елемената јавног простора

5. ОПАЖАЊЕ ЈАВНОГ ПРОСТОРА

- 5.1 Дефинисање појма
- 5.2 Утицаји на опажање
 - 5.2.1 Сензорни утицаји
 - 5.2.2 Утицаји индивидуалних особина појединаца
 - 5.2.3 Друштвени утицаји
 - 5.2.4 Просторни утицаји
- 5.3 Опажање архитектонско-урбанистичких елемената
 - 5.3.1 Опажање просторних карактеристика архитектонско-урбанистичких елемената јавних простора
 - 5.3.2 Опажање физичко-морфолошких карактеристика архитектонско-урбанистичких елемената јавних простора
 - 5.3.3 Опажање функционалних карактеристика архитектонско–урбанистичких елемената јавних простора

6. ДОЖИВЉАЈ И СЛИКА ЈАВНОГ ПРОСТОРА

- 6.1 Доживљај јавног простора и његов значај
 - 6.1.1 Врсте доживљаја јавног простора
- 6.2 Слика јавног простора и њен значај
 - 6.2.1 Слика јавних простора у савременом друштву

7. АНАЛИЗА УТИЦАЈА АРХИТЕКТОНСКО-УРБАНИСТИЧКИХ ЕЛЕМЕНАТА НА ДОЖИВЉАЈ КОРИСНИКА И СЛИКУ ЈАВНИХ ПРОСТОРА ПЕШАЧКЕ ЗОНЕ НОВОГ САДА

- 7.1 Просторни оквир истраживања
 - 7.1.1 Историјско језгро града и пешачка зона Новог Сада
 - 7.1.1.1 Јавни простори пешачке зоне Новог Сада
- 7.2 Анализа архитектонско-урбанистичких елемената јавних простора пешачке зоне Новог Сада
 - 7.2.1 Архитектонско-урбанистички елементи пешачке зоне Новог Сада
 - 7.2.1.1 Објекти пешачке зоне Новог Сада
 - 7.2.1.2 Партер пешачке зоне Новог Сада
 - 7.2.1.3 Природни елементи пешачке зоне Новог Сада
 - 7.2.1.4 Урбани мобилијар пешачке зоне Новог Сада
- 7.3 Корисници простора пешачке зоне Новог Сада
 - 7.3.1 Истраживачка популација и демографија испитаника
- 7.4 Структура анкетног упитника
- 7.5 Приказ резултата анкете
 - 7.5.1 Структура испитаника
 - 7.5.2 Ставови корисника о начину коришћења јавних простора, као што су разлози доласка у простор и учесталост коришћења и значајним чиниоцима простора
 - 7.5.3 Ставови испитаника о карактеру и архитектонско-урбанистичким елементима јавних простора пешачке зоне
 - 7.5.3 Ставови испитаника о значају карактеристика архитектонско-урбанистичких елемената на доживљај јавних простора
- 7.6 Анализа резултата анкете

8. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

- 8.1 Преглед резултата
- 8.2 Примена добијених резултата и препоруке
- 8.3 Правци даљих истраживања

9. СПИСАК ЛИТЕРАТУРЕ

10. ИЗВОРИ ИЛУСТРАЦИЈА, ПОПИС ГРАФИКОНА, ТАБЕЛА, ДИЈАГРАМА, МАП

11. ПРИЛОЗИ

Дисертација садржи 199 референци, 626 цитата, 70 табела, 173 слике, 11 мапа и 60 графикона.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Рад је структуриран у две основне целине, које се састоје од неколико поглавља и потпоглавља ради боље систематизације и приказа података и резултата истраживања. Прва целина представља сублимацију теоријских ставова, дефинисања појмова и систематизације података у анализираној литератури, која резултира закључцима и везама које постоје између истраживаних области, а значајне су за разумевање процеса који се одвијају у оквиру јавних простора и утичу на доживљај и слику. Друга целина представља емпиријски део истраживања у оквиру ког су проверене каузалне везе утврђене у првој фази рада. На основу ставова издвојених у првој целини и провере у другој фази, донети су закључци и препоруке захваљујући којима се може остварити конкретна примена стечених сазнања.

У складу са потребама истраживања и комплексним преклапањем више истраживаних области, рад је подељен у 11 основних поглавља:

- **Прво поглавље** садржи уводна разматрања у оквиру којих су дефинисани предмет и проблеми истраживања, преглед релевантних теоријских истраживања значајних за научно-истраживачко поље дисертације, радне хипотезе, циљеви и очекивани резултати, примењене научне методе, као и приказ структуре рада;
- У **другом поглављу** приказани су теоријски ставови о јавним просторима, од најширег схватања термина, преко различитих аспеката који га обликују, међусобног утицаја са корисницима, до дефинисања различитих појавних облика и њихових карактеристика;
- У оквиру **трећег поглавља** испитани су елементи јавног простора. Објашњени су појмови и анализом теоријских ставова дефинисани су релевантни архитектонско-урбанистички елементи. Након тога, даљом анализом одређене су карактеристике тих елемената, којима они утичу на карактер јавних простора.
- У **четвртном поглављу** разматра се квалитет јавних простора кроз теоријске основе, на основу којих се систематизацијом ставова долази до фактора релевантних за везу квалитета са архитектонско-урбанистичким елементима места. Такође, у оквиру овог поглавља издвајају се и формирају јасне везе између архитектонско-урбанистичких елемената, њихових карактеристика и фактора квалитета јавних простора.
- Садржај **петог поглавља** усмерен је на тему опажања и обухвата опште делове, који се баве дефинисањем појмова и ставовима стручњака из различитих области. Уводи се класификација утицаја који учествују у процесу перцепције, а који су у вези са опажањем архитектонско-урбанистичких елемената. Закључак поглавља представља анализа начина опажања дефинисаних архитектонско-урбанистичких елемената и њихових карактеристика, како би се указало на јасну и неопходну везу истих са доживљајем корисника места.
- **Шестим поглављем** се завршава теоријска целина истраживања и у оквиру њега се формулишу и прецизирају феномени доживљаја, као завршног корака перцепције и слике јавних простора као феномена који се значајно мења са друштвеним променама.
- У **седмом поглављу** представљено је емпиријско истраживање са објашњењима о избору просторног оквира, дефинисању истраживачке популације и формулисању упитника. Први део истраживања садржи анализу и валоризацију постојећег стања на основу спроведеног теренског истраживања и закључке који, на основу систематизованих података, дају увид у стање амбијента пешачке зоне Новог Сада, његових карактеристика, недостатака и потенцијала, који указују на његов значај. У другом делу дат је приказ спроведене анкете, приказани су резултати истраживања и наведена дескриптивна статистика.
- **Осмо поглавље** садржи закључке произашле из теоријског и емпиријског дела истраживања и повезује их, указујући на везе између њих и објашњавајући њихову улогу и значај за јавне просторе. Дате су препоруке произашле из закључака, као могућа примена добијених резултата, као и правци даљих истраживања у оквиру научно-истраживачке области.
- У **деветом, десетом и једанаестом** поглављу наведена је коришћена литература, попис слика, списак табела, графикана, дијаграма, мапа, као и прилози.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ:

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у складу са *Правилима докторских студија Универзитета у Новом Саду* који је повезан са садржајем докторске дисертације. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду уредника часописа о томе.

1. **Brkljač D.**, Milinković A., Krklješ M. (2016): *Urban Space as an Image of the Socio-Economic Context in Contemporary Cities*, FACTA UNIVERSITATIS, Series: Architecture and Civil Engineering, Vol. 14, No. 2, pp. 181-189, ISSN: 0354-4605, UDK 725.51(045)=111 **(M24)**
Категоризација часописа урађена је по процедури прописаној Правилником о категоризацији и рангирању научних часописа. КАТЕГОРИЗАЦИЈА НАУЧНИХ ЧАСОПИСА ЗА 2016. ГОДИНУ ЧИЈИ ИЗДАВАЧИ СУ ИЗ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ, а нису реферисани у Web of Science и у Journal Citation Report-у (JCR) / Категоризација домаћих научних часописа за саобраћај, урбанизам и грађевинарство за 2016. годину
2. Шкорић Стефан, Милинковић Александра, **Бркљач Дијана**, Кркљеш Милена, Кисин Исидора, Врекић Сандра, Басић Ђурђина, Апостоловић Наташа, Рудан Софија, Ракић Александра, Станић Сара, Кујунџић Бојан, Асани Александар (2018): *Optimization of Urban Design for the Central Area of Novi Sad with the Purpose of Creating a Modern City Centre*, **III награда** на Међународној изложби „27. Салон урбанизма“, категорија – конкурси, 08.11.2018-13.11.2018. године, и објављено у двојезичном каталогу изложбе са рецензијама и селекционим одбором, стр. 125, Издавач: Удружење урбаниста Србије, Рума, Србија **(СУА 1.4) Категоризација репрезентативне референце изведеног стручно/уметничког дела од међународног значаја за област Архитектуре и урбанизма, према Правилнику о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа и студијских програма и Правилнику о ближим минималним условима за избор у звања наставника на универзитету у Новом Саду.**
3. Vukajlov Lj., Milinković A., **Brkljač D.** (2019): Evaluation of the location quality of theatres from urban aspects: case study - Republic of Serbia, *FACTA UNIVERSITATIS, Series: Architecture and Civil Engineering*, Vol. 17, No 4, pp. 387-400, ISSN 0354-4605 **(M24)**
4. Krklješ M., **Brkljač D.** (2017): *Optimizacija oblikovanja javnih prostora u gradu sa aspekta percepcije korisnika*, Tematski zbornik radova: Optimizacija arhitektonskog i urbanističkog planiranja I projektovanja u funkciji održivog razvoja Srbije, ur. dr Nađa Kurtović Folić I dr Milena Krklješ, Departman za arhitekturu i urbanizam, Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad, str. 205-222, ISBN 978-86-7892-842-0 **(M44)**
5. **Brkljač D.**, Hiel K. (2014): *Optimizacija percepcije arhitektonskog koncepta u okviru urbanog konteksta na primerima Novog Sada*, Nađa Kurtović-Folić urednik: Tematski zbornik radova: Optimizacija arhitektonskog i urbanističkog u funkciji održivog razvoja srbije planiranja i projektovanja, Departman za arhitekturu i urbanizam, Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad- Srbija, str. 167-192, ISBN 978-86-7892-661-7 **(M44)**
6. Krklješ M., **Brkljač D.** (2014): *Urbana struktura kao kontekst spomenika u funkciji očuvanja kolektivnog sećanja*, Nađa Kurtović-Folić urednik: Tematski zbornik radova: Optimizacija arhitektonskog i urbanističkog u funkciji održivog razvoja srbije planiranja i projektovanja, Departman za arhitekturu i urbanizam, Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad- Srbija, str. 193-210, ISBN 978-86-7892-661-7 **(M44)**
7. Milinković A., Škorić S., **Brkljač D.** (2019): Reconstruction of “Astoria Properties” Headquarters,

- Belgrade; Exhibited at the International architecture exhibition "NEWNESS", 15.04 - 25. 04. 2019., Consulate General of the Republic of Serbia in New York, International selection board: Nina Rappaport (USA), Giovanna Carnevali (Italy), Ligia Nombre (Brazil), Simon Hartmann (Switzerland), Durganand Balsavar (India); published in "NEWNESS", Novi Sad, Department of Architecture and Urbanism, Faculty of Technical Science, pp. 172-173, ISBN 978-86-6022-183-6 (CYA 1.5)
8. Milinković A., Krklješ M., Škorić S., **Brkljač D.** (2019): *Students' Participation In Strengthening The Danube Urban Brand – A Case Study Of Cooperation Between Backa Palanka (Serbia) And Ilok (Croatia)*, Participatory Processes In Urban Planning - Technical sciences – Monograph, Faculty of Technical Sciences, University of Novi Sad, Novi Sad-Serbia, pp. 250-273, ISBN 978-86-6022-190-4 (M33)
 9. Milinković A., Vukajlov Lj., **Brkljač D.:** *Place Identity with Examples of Public Spaces in Novi Sad*, Conference Proceedings - 14th International Scientific Conference iNDiS 2018: Planning, Design, Construction and Building Renewal in Civil Engineering, Department of Civil Engineering and Geodesy, Department of Architecture and Urban Planning, Faculty of Technical Sciences, University of Novi Sad, Novi Sad, Serbia, 21th-23rd November, 2018, pp. 725-732, ISBN 978-86-6022-105-8 (M33)
 10. Škorić S., Krklješ M., Milinković A., **Brkljač D.:** *Valorisation of the Urban Blocks' Interior Spaces as Sites for Social Activities in the 'Old Town' of Novi Sad*, Conference Proceedings - 5th International Conference Contemporary Achievements in Civil Engineering 2017, Faculty of Civil Engineering Subotica, University of Novi Sad, Subotica, Serbia, 21st April, 2017, pp. 783-791, ISBN 978-86-80297-68-2 (M33)
 11. Škorić S., Krklješ M., **Brkljač D.**, Milinković A.: *Transformations and permanence of Republic Square*, 3rd International Academic Conference on Places and Technologies, University of Belgrade – Faculty of Architecture, 14-15th April, 2016, pp. 473-480, ISBN: 978-86-7924-161-0 (M33)
 12. **Brkljač D.**, Krklješ M., Milinković A., Škorić S.: *Illumination of facades of public buildings in Novi Sad and its impact on spatial perception*, 3rd International Academic Conference on Places and Technologies, University of Belgrade – Faculty of Architecture, 14-15th April, 2016, pp. 507-514, ISBN: 978-86-7924-161-0 (M33)
 13. **Brkljač D.**, Krklješ M., Milinković A., Škorić S.: *City Interspaces - The Scenic Spaces of Passages in Novi Sad*, Radical Space In Between Disciplines 2015, Faculty of Technical Sciences, Novi Sad-Serbia, 21st-23rd September, 2015, pp. 123-129, ISBN 978-86-7892-755-3 (M33)
 14. Milinković A., Krklješ M., **Brkljač D.**, Škorić S.: *Image of the City as a Reflection of Advertising in a Consumer Society - A Case Study of Novi Sad*, Revisions of Modern Aesthetics: International Scientific Conference Proceedings, University of Belgrade – Faculty of Architecture and Society for Aesthetics of Architecture and Visual Arts Serbia (DEAVUS), Belgrade- Serbia, 26-28th June, 2015, pp. 615-627, ISBN 978-86-7924-144-3 (M33)
 15. **Brkljač D.**, Krklješ M., Milinković A.: *Changes of Lifestyles and Meaning of Spaces in New Digital Age*, GOING DIGITAL - Innovations in the Contemporary Life 2015, STRAND - Sustainable Urban Society Association, Belgrade-Serbia, 4th-5th June, 2015, pp. 167- 172, ISBN 978-86-89111-08-08 (M33)
 16. Vukajlov Lj., Milinković A., **Brkljač D.:** *Environmental conditions in frequent pedestrian streets in centre of Novi Sad*, Contemporary achievements in civil engineering 2015, Faculty of civil engineering Subotica, University of Novi Sad, Subotica-Serbia, 24th April, 2015, pp. 683-689. ISBN 978-86-80297-62-0 (M33)

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА:

Јавни простори града су физички оквир за живот заједнице и диктирају ритам и карактер целокупног живота града. Њихов квалитет и разноврсност амбијенталних карактеристика стварају идентитет града, кроз формирање колективне свести о значају наслеђа, као и о важности напретка и развоја. Просторни оквир великим делом обликује слику места и осликава друштвене, политичке, економске, културолошке и технолошке утицаје и промене у друштву, због чега препознатљиви јавни простори постају део колективног идентитета, а сазнања представљају полазну основу за процес опажања и утичу на карактер доживљаја. Осим наведеног, опажање јавних простора зависи од карактеристика архитектонско-урбанистичких елемената који га формирају.

Преклапањем метода и нивоа истраживања, утврђено је постојање јаких каузалних односа између јавног простора, његовог квалитета, примењених архитектонско-урбанистичких елемената и њихових карактеристика. Другу групу утврђених веза граде архитектонско-урбанистички елементи и процес опажања окружења, који директно резултира начином на који се простор доживљава и сликом која се формира у свести корисника. Посредно, квалитет путем карактеристика компонената простора такође дефинише доживљај и осећај пријатности или nelaгоде у јавном простору. Интензитет коришћења, број корисника и динамика активности и коришћења јавног простора, најбољи су показатељ његовог квалитета из угла посматрача, као и посредни фактор путем кога простор добија на значају са аспекта друштвене функције, али и као економског оквира, политичких и идеолошких сцена и позорнице културног живота града. Закључено је да архитектонско-урбанистички елементи имају значајну улогу у формирању квалитета јавних простора. Избор њихових карактеристика представља индикаторе без којих простор не би могао да се категорише као квалитетан. Просторне, физичко-морфолошке и функционалне карактеристике представљају главне групе својстава компонента простора, чије присуство или одсуство даје карактер месту. Фактори квалитета налазе се у директној вези са примењеним елементима, док се оцена квалитета осликава на доживљај и слику коју простор демонстрира ка ширем окружењу. Анализа резултата и закључака теоријског дела истраживања и провера истих у емпијској фази, потврдила је полазне хипотезе овог рада. Показано је да су значај и улога архитектонско-урбанистичких елемената јавног простора у формирању слике града значајни, нарочито када је реч о истакнутим јавним просторима града, који се користе независно од места становања. Такође, потврђено је да архитектонско-урбанистички елементи јавних простора директно утичу на карактер и квалитет јавних простора и да њихова промишљена употреба и оркестрација утичу на промоцију места. Променљивост јавног простора, значајна је у савременом друштву са аспекта социјалне идентификације и ексклузивности и условљена је интензивним променама у друштвеним односима и начину живота. Опажање простора и међуодноса који су успостављени на неком месту и њихов утицај на доживљај и формирање глобалне слике места која је део колективне меморије, као и савремени начин живота који утиче на опажање и читање јавних простора, потврда су хипотеза истраживања.

Нови Сад је значајан представник урбаног развоја и покретач многих активности у свим сферама живота. Анализа јавних простора у граду, у оквиру његовог функционалног центра и важног културно-историјског језгра, доприноси систематизацији значајних података и показатеља стања и односа према јавним просторима. Улице и тргови, одабрани као просторни оквири, доприносе испитивању начина доживљаја у зависности од начина коришћења, јер њихов карактер простора за кретање и заустављање утиче на начин опажања, смењујући начин утицаја на пажњу, одржавајући њен интензитет и ефекат изненађења и ишчекивања новина у простору. Примењена анализа, на основу теренског истраживања и проучавања резултата и закључака раније спроведених истраживања, која су се бавила овим просторима или питањима у тематском оквиру ове дисертације, резултирала је валоризацијом постојећег стања одабраних јавних простора и њиховим утицајем на доживљај и слику целокупне амбијенталне целине пешачке зоне Новог Сада. Систематизација података указала је на конкретно стање пешачке зоне и њених појединачних елемената и указала на потребе за даљим потезима у циљу унапређења. Анкета корисника претходно анализираних јавних простора, резултирала је значајним подацима произашлим из мишљења и ставова испитаника, који на овај начин, својом партиципацијом, дају драгоцен увид у потребе и жеље заједнице, која је њихов примарни корисник. Ставови корисника и резултати анализе постојећег стања, преклопљени су ради добијања закључака изведених на основу слојевитог сагледавања проблема. На исти начин, могуће је испитати и вредновати јавне просторе у другим урбаним срединама и насељима, како би се стекао увид у предности, недостатке и потенцијале, којима простор може да се развија и утиче на напредак целокупног окружења.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА:

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Докторска дисертација под називом „Утицај архитектонско-урбанистичких елемената на доживљај и формирање слике јавних простора“ написана је прегледно и јасно, адекватно је научно структурирана, а истраживање је спроведено систематично уз коришћење прецизно дефинисаног методолошког апарата. Досадашња истраживања у области прегледно су приказана, утврђени су и јединствени научни резултати у студији, њихово тумачење и даља могућа примена. Текст дисертације је проверен у софтверу за детекцију плагијаризма (*iThenticate*). На основу извештаја о подударности добијеног од стране Библиотеке Факултета техничких наука, Универзитета у Новом Саду, установљено је да индекс сличности износи 15%, што Комисија, након увида у резултате и извештај о реализованој провери, сматра адекватним и прихватљивим. Комисија позитивно оцењује начин приказа и тумачења резултата спроведеног истраживања.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме?

Комисија закључује да је докторска дисертација написана у потпуности у складу са образложењем наведеним у пријави теме ове докторске дисертације.

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе?

Дисертација садржи све битне елементе изложене у логичном следу, а који су неопходни за позитивну оцену дисертације.

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци?

У складу са свеобухватним резултатима истраживања истиче се закључак да су јавни простори најзначајнији оквир градског живота на којима се успостављају свакодневни каузални односи између човека, његових активности и простора у коме се оне манифестују. Имајући у виду значај просторног оквира у коме се човек осећа пријатно, задовољава своје потребе и уједно афирмише своје афинитете за социјализацијом, рекреацијом, трговином, културом и др., постојање великог броја различитих јавних простора и амбијенталних целина представља неопходност савременог урбаног планирања, јавног живота и развоја насеља и његове заједнице. Дефинисани архитектонско-урбанистички елементи и њихове карактеристике важан су чинилац за обликовање таквих јавних простора. Значај њиховог јасног сагледавања и вредновања огледа се у могућности да се на основу резултата унапреде постојећа места и дају смернице за формирање нових. Одговарајућа аргументована платформа која је конструисана у овом истраживању, представља значајан допринос и има за циљ указивање на вредност ових елемената и њиховог утицаја на јавне просторе града. Оригинално и допринос уочавају се и кроз стварање модела путем којег је могуће проверити стање постојећих тачака у градовима, али и планирати будуће, уз подизање друштвене свести, одговорности и јаче потребе за њиховим очувањем, унапређењем, трансформацијом или настајањем. Утврђени просторни, физички и функционални критеријуми представљају могућу истраживачку базу за проверу вредности и стања архитектонско-урбанистичких елемената јавних простора у градовима, а модел емпиријске провере указује на значај преиспитивања мишљења корисника као најзначајнијих актера градског живота. У складу са наведеним, свака интервенција на простору града која активира, успоставља или поспешује боље функционисање јавних простора није само урбана трансформација него и стратегија путем које се свесно утиче на доживљај простора, али и на идентитет и стварање репрезентативнијег имица и слике града, а кроз ову докторску дисертацију указано је на један од могућих праваца њиховог препознавања, успостављања и имплементирања у развојну и планску документацију. Допринос који се уочава кроз дисертацију јесте применљивост истраживачког приступа при анализи и вредновању постојећег стања, његова повезаност и усклађеност са начином и резултатима спроведене анкете,

којима се заједно могу обликовати смернице за трансформације и обликовање јавних простора у градовима и другим насељима.
4. Који су недостаци дисертације и какав је њихов утицај на резултат истраживања?
Комисија није уочила недостатке који би утицали на резултате истраживања и укупни квалитет дисертације.
X ПРЕДЛОГ:
На основу наведеног, комисија предлаже:
На основу укупне анализе и оцене докторске дисертације, која узима у обзир остварене циљеве, примењену методологију, научни и стручни допринос истраживачког рада, као и добијене резултате, Комисија предлаже Наставно-научном већу Факултета техничких наука и Сенату Универзитета у Новом Саду да се дисертација под насловом „Утицај архитектонско-урбанистичких елемената на доживљај и слику јавних простора“ прихвати, а кандидаткињи Дијани Бркљач одобри јавна одбрана.

Место и датум:
У Новом Саду,
18.07.2022.

1. **Др Дарко Реба**, редовни професор, председник

2. **Др Милица Врачарић**, ванредни професор, члан

3. **Др Александра Милинковић**, доцент, члан

4. **Др Александра Ђукић**, редовни професор, члан

5. **Др Милена Кркљеш**, редовни професор, члан - ментор

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај и да исти потпише.